

CAPUT XXV.

De Ictero.

1. **I**cterus est Cachexia integrum corpus colore nigro vel flavo tingens.

2. *Signa* sunt appetitus iners, sitis sapor amarus in ore residens; quæ Symptomata subsequitur pruritus, & quandoque flavus, quandoque niger color integram occupat corporis superficiem, urina colore intense flavo prædita est, & linteum intinctum colore croceo inficit; adest & alvus constipata, & plerumque excrementa alba sunt.

3. *Causa* plerumque est defectus debitæ evacuationis bilis flavæ in intestina; qui oritur vel à defectu fermenti appropriati quod illam a Sanguine separet, vel si separata sit in Hepate, quidam meatus intestinorum occluduntur.

4. *Icterus* recens facillimè curatur; sed si inveteratus sit, vel senio confectos corripit, vel mulieres pregnantas: vel si morbi peioris indolis concomitentur, si adsit Diarrhœa, vel si contingat afficiente febre ante Crisin, in omnibus hisce casibus difficilis est curatu: si procedat à morfu animalis venenati, vel si febrem subsequatur, nonnunquam hisce morbis curatis & hisce cessat; non tamen semper ita se habet.

5. *Cura.* Quæcumque causa Icteri assignetur, nihil adhuc novimus quod par sit *Alkalibus Volatilibus Salinis*, vel *Catharticis commixtis*, vel in intervallis purgationis exhibitis. Quorum præcipua sunt *Salia Volatilia*, & *Spiritus Lumbricorum*, *Millepedum*, *Urina*, *Salis Armoniaci*, *Viperar.* &c. Purgativa autem conficiantur ex *Rhabarbaro*, *Croco*, *Aloe*, & præcipuè ex succo *Rhamni*, &c. Exempl.

R. Syr. de Spina Cervin. ab ℥j. ad ℥ij. Tin. Croci extra. Et cum aqua Cinamom. ℥ij. Spir. Sal. Armoniac. gur. xxx. vel xl. Misc. pro una dosi.

Muc

Mulieribus autem prægnantibus, vel in casu quo Cathartica fortiora non conveniunt: horum vice.

℞. Spir. Vin. Rectifican. ℥x. Sal. Volat. Urin. ℥j. Ol. Chymic. Absynth. ℥j. Ol. Cinamom. ℥j. Croci Anglican. ℥j. Digerantur in vase vitreo bene obturato.

Hujusmodi remediis utatur æger sæpius, & tantum singulis vicibus quantum commodè assumere potest: vel si placeat, hujus vicem suppleat infusio Croci in Spir. Volat. Urina pro vehiculo usurpetur infusio florum Hyperici vel Chelidoniæ in Cerevisia Lupulata, vel Vino albo aut Rhenano. Præter hæc sunt & multa alia remedia, ut Stercus Ovis, Asinin. Canin. Caballin. Anserin. Gallinac. Rad. Rubie Tinctorum Alcantara, Cucurma, Lapat. Acut. Omnia remedia Calybeata, Hepatica & Splenetica; vel

1. ℞. Milleped. Lumbricor. Croc. aa. ℥j. f. pulvis pro una dosi.

2. ℞. Pulv. Viperar gr. xv. Croci, Sal. Volat. CC. aa. gr. viij. Diascord. q. s. f. bolus.

Si alvus pigrior sit, injici possent Enemata, speciatim quando Cathartica usurpari nequeunt. -- Ultimo denique Sudorifera conducunt ad reliquias expellendas, &c.

CAPUT XXVI.

De Hydropæ.

1. **H**ydrops est præternaturalis collectio materiæ ferosæ vel flatium, abdomen & quandoque integrum corpus tumore afficiens.

2. Dicitur Ascites, Tympanites, & Anasarca vel Leucophlegmaria. Ascites dignoscitur ex tumore abdominis, & sæpè pedum, femorum, & scroti. Corporis emacrescentia, tussi & difficili Respiratione, urina pauca sed spissa & sæpè rubra: frequenti etiam siti, & facie flavescente.

Tym-

Tympanites autem dignoscitur ex hoc, quod abdomen flatibus distendatur, sine ponderis sensu, & si pulsetur sonitum edit.

Anasarca vel *Leucophlegmatia* pallidum & à tactu foveam relinquentem producit, per omnes corporis regiones dispersum.

3. *Causa proxima* est serum vel *lympha* & fortassis *chylus*, quæ vel ex ipsorum vitio (quod nempe nimium serosa, viscida vel acra fiant) vel ex vitio valorum (quod nempe ab obstructione quadam corrodantur & disrumpantur) effluunt è pomeriis suis & collectionem præternaturalem alibi producant, &c. *Tympanites* producitur à flatibus in ventriculo, intestinis, vel mesenterio inclusis.

4. *Hydrops* morbus est periculosus, sed si recens, curabilis est; & facilius est *Anasarcam*, quam alias species curare *Tympanites* & *Ascites* si inveteratæ raro curantur; præcipuè, si difficilis sit respiratio, tussis adsit, pulsus citator virium collapsus, macies, *urina* pauca & intense colorata, sitis permagna, &c.

5. *Cura* consistit in obstructionibus removendis, materia extravasata evacuanda, & partibus corroborandis; Quem in finem omnia sale condita, acida viscida, & semicocta sunt vitanda; ut & vinum, spiritus vini & omne potabile fortioris indolis; Pro potu utatur *Decoct.* *Lignorum* cum *passulis*, cujus semipintæ add. *Sal. fix.* *Absynth.* *Sambuc.* *Genist.* *Stram.* *Fabar.* f. mixtura pro potu; vel (si lubeat) fiat *sacculus diætericus* ex iisdem constans. Vel,

℞. *Rad. Ari.*, *Enul. Campan.*, *Iridin.*, *Liquirit.* aa. ℥ij. *flor. Ebuli*, *Sambuci*, *Centaur. minor.* aa. M. ij. *Summitat. Amar. Dulc.* M. ij. *Rorismarin.* *Absynth.* aa. M. Sem. *Anisi*, *Feniculi*, aa. ℥j. f. *Sacculus pro cerevisiæ tenuioris congiis iij.*

In ejusmodi vehiculis propinentur *Sal. fix.* vel *salia Volat.* ut *Spirit. Salis Armoniaci*, *Urina. Viperar.* &c.

Sepissime etiam experti sumus felicissimum eventum ex usu sequentis decocti, quod si per duas vel tres vices propinetur, maximam humoris aquei quantitatem, summa cum efficacia, educet. Quod ita se habet.

D

℞.

℞. *Scolopendr. Epatic. Sedi Major. Salvia Rubra, Cochlear. aa. M.ij. Colocynth. ℥j. Raphan. Rustican. ℥iij. Pulv. Glycyrrhizæ. ℥ij. Baccar. Juniper. ℥iv. Sen. Anisi ℥ij.* Decoquantur omnia in cerevisia fortiori cruda per spatium unius horæ. Deindè cum frigescere incipit, fermentetur: Fermentatione peracta arctissime obturetur & reponatur per octo dies. Deindè detur usui, tempore matutino, Stomacho Jejuno. Dosis ab ℥vj. ad xij.

Quandoque *acid. Spir. Nitri, Salis, &c.* & omnia *Diuretica*, multum pollent, ut & *Crocus & Tinct. Martis* quæ semper exhibenda est, (præcipuè in *Anasarca*;) purgatio etiam crebrò repetenda est. Exempl.

1. ℞. *Resin. Jalapp. ℥j. Croci Martis, Salis Absynth. (vel Genist.) aa. gr. x. Ol. destillat. Feniculi, Anethi, aa. gut. viij. f. pulvis vel*

2. ℞. *Pulv. Jalap. ℥℔. Syr. è succo Cucumer. Asinini ℥℔. Tartar. Vitriolat. ℥j. Ol. Cinnamon. Gut. iv. Liquirit. Pulveris, q. s. fiat bolus pro duabus dosibus.*

Etiam *Pilula Lunares* vel *Vitriolum Luna* profunt; ut & *Diaphoretica & Sal. Volat. Bufoni* mixt. cum *Spir. Nitri, Antimonio Diaphoretico, & Bezoard. Mineral.* quæ (secundum *Riverium*) singulas *Hydropis* species feliciter curant.

Sed in *Tympanitide & ascite* præter hæcenus præscripta *Enemata* etiam multum laudantur; speciatim illa quæ ex *Hydragogis & Carminativis* constant.

Externè *Emplastra, Cataplasmata, &c.* usurpanda sunt, ut *Emplastr. è Bacc. Lauri. Stipticum Paracelsi, Cataplasma. è stercore bovillo, Caprino, Colubino, Oleo Scorpion, Unguent. de Arthanit, & similibus.*

CAPUT XXVII.

De Lumbricis.

1. **L**umbrici in variis corporis partibus creantur; & (ut Dolæi verbis utar) nulli sexui aut ætati parcunt vermes: qui autem in ventriculo & intestinis generantur maximi sunt momenti; & eorum tres sunt species.

1. Sunt rotundi & oblongi; non dissimiles lumbris terrenis, & vocantur *Teretes*: Hi autem plerumque in ventriculo & intestino duodeno reperiuntur.

2. Dicuntur *Lati*, sunt latiores & monstruosæ longitudinis, & non usque adeo vulgares.

3. Dicuntur *Ascarides*, suntque tenues, & numero reliquias species excedentes, & plerumque in intestino recto receptaculum sortiuntur.

2. *Signa*, respiratio difficilis, halitus acidus & fetens, tussis, dentium stridor, pruritus narium, vultus pallidus & ægritudinem præ se ferens, oculi profundius siti cæruleo circulo cincti: quandoque excessus quandoque defectus appetitus; dolor, tormina, & distensio abdominis; Sanguinis extenuatio, sitis, febris, convulsio, Epilepsia, &c. Nota bene, omnia hæc Symptomata simul non occurrere.

Ascarides pruritem ani producunt: & pro parte unà cum fæcibus excernuntur.

3. *Causa* videtur esse cibus non ritè fermentatus, sed cum crudus in ventriculo & intestinis permaneat, corrumpitur, &c. quamquam & non desint, qui ridiculè fati, asserere audent, lumbricos generari ex ovis muscarum, unà cum cibo introsumptis.

4. *Lumbrici rubri*, multi & vivaces, malè se habent: si mortui sint pauci & albi, faciliùs curantur; *Ascarides* non adeo difficulter: sed in *Lactis* curandis maximus est labor. Lumbrici soli è corpore prodeuntes in initio morbi, malum sunt omen; sed si in declina-

tione morbi una cum fæcibus exitum quærant, bona prædicunt.

5. *Cura.* Lumbrici sunt perimendi vel expellendi, materia illa cruda & pituitosa evacuanda, & fermentum debitum restituendum est.

Omnia fere amara Lumbricos interimunt, etiam *Acria Salia*, & *Acida*, ut *Mirrba*, *Aloe*, *Radic. Rhabarb. Petasitid.* *Zedoar.* *Gentian.* *Summicat.* & *Semin. Absynth.* *Centaur.* *Tanacet.* *Colocynth.* *Ruta*, *Angelic.* etiam horum *Salia* & *Olea Scillatitia*, ut & omnes *Spiritus Acidi*, ut *Vitrioli*, *Nitri*, *Salis*, &c. Quibus adde *Terrestria* & *Alkalizata*; sed præferenda sunt *Mercurialia*, in casu quo amara exhiberi nequeunt Ut.

1. ℞. *Mercur. Crud.* ℥ss. *Flor. Sulphur.* *Saccar. alb.* aa. ℥j. *Misc.* fiat pulvis. *Dosis* ℥ss.

2. *Mercur. Dulc.* C. C. *usti*, *Corallin.* aa. ℥ij. *Sacchar. alb.* ℥ij. fiat pulvis.

Post hæc (aut similia) assumpta, bibat æger ℥ij. vel iv. *Aq. Graminis* in qua *Mercurius* decoctus fuerit: & quandoquidem purgatio necessaria est ad Lumbricos expellendos, aliquando addantur priori dosi *Resin. Jalap.* vel *Scammo. gr.* vij. x. vel vx. Si autem *Pillulas* vel *Amara* exhibere fas est.

1. ℞. *Pilul. ex duobus* ℥j. *Mercur. Dulc.* gr. vj. fiant *Pilul.* pro unica dosi.

2. ℞. *Pulv. Comitiss.* gr. xv. *precipitat. albi*, gr. vj. *Sacchar. albi*, ℥j. *Misc.* pro una dosi.

3. ℞. *Rhabarb. Elect.* *Myrrh.* *Sen.* *Tanacet.* aa. ℥j. *Cinabar.* *Antim.* *Camphor.* aa. ℥j. *Ol. destillat. Rut.* *Angelic.* *Caryophyll.* aa. gut. ij. fiat pulvis pro 3., 4. vel 5. dosibus.

Omnia de *Aloe* participantia, ut *Pilula Rud. Russ.* ex *tribus*, &c. juncta *Mercurialibus*, valdè conveniunt.

Sed si adsit *Diarrhæa Rhabarbari* pulverisati ℥j. reliqua antecedit, etiam omnia *Terrestria*, & *C. C. ustum Ol. Vitrioli q. s. impregnatum* multùm profunt.

Externè *Emplastrum* ex *felle Tauri* vel *Bovis*, *Aloe* & *Pulpa Colocynthidos*, cum guttis aliquot *Olei destillati Absynthii*, umbilico applicetur.

℞. Ol. Vulgar. Rut. Absynt. Sabin. aa. ℥ij. Pulveris Colocynthidos ℥ij. Diger per 24. horas igne moderato.

Inungatur Regio Umbilici hujusmodi Linimentis, vel Unguento de Artbanita: Unguenta quidem Mercurialia Lumbricos æquè ac Pediculos enecant; sed vix tutò adhibentur.

Ascarides enecantur ab Enematis, vel supposito-riis, quæ componuntur ex amaris, ut Aloe, Colocynth. &c. priùs tamen injiciendum est Enema de Lacte ad Lumbricos deorsum alliciendos.

Purgatio etiam debitis intervallis repetita necessaria est sicut suprà præscriptimus.

Quod ad Symptomata attinet, ut febres, Convulsiones, &c. Vide horum morborum curam propriam.

C A P U T XXVIII.

De Scorbuto.

1. EST Cacochimia, vel potiùs Sanguinis & aliorum Succorum prava Diathesis.
2. Vel Hæreditarium est, vel per accidens accedit; vel recens est, vel inveteratum; vel leve est, vel gravius & pertinax.
3. Signa sunt varia, ut dolor capitis, quandoque Acris & Acutus, quandoque Heves & gravativus; niger Cutis Color, membrorum fatifcentia, Diarrhæa, Dentium Collapsus; Gingivarum humor, pruritus, dolor, & sanguinatio; pectoris infarctus, halitus fetens, Palpitatio, Appetitus pravus & incostans, Tormina ventris, alvus nimium constipata, vel nimium soluta, urina pallida, quandoque rubra & sabulosa; Vomitus, Ructus, Singultus, Maculæ in cutis superficie apparentes, rubræ, cærulæ & nigræ, quandoque in ulcera inveterata degenerantes; etiam tremor, ossium crepitus, & articulorum contractio,

Hebetudo, Vertigo, Convulsiones, Epilepsia, Podagra, Melancolia, &c. Notandum autem omnia hæc Symptomata simul & semel in eodem subjecto non occurrere.

4. *Causa* est acrimonia seu aciditas quædam in sanguine; prior muriatica sua acredine consistentiam pervertit, undè nimium attenuatur, & depauperatur; posterior suo acore massam sanguineam coagulat & inspissat, &c. Exindè vitiatur Lympha, & consequenter Ventriculi fermentum.

Causa accidentales eruendæ sunt ex usu irregulari sex rerum non naturalium, Climatis natura, sanguinis dispositione hæreditaria, &c.

5. Hic morbus est de Cronicorum genere, difficulter curatur, & ejus *Prognostica* dubia sunt & infida.

Si recens sit, & juvenes & Corpore Robusto predictos afficiat, curabilis est (speciatim si ex accidente aliquo proveniat): sed si hereditaria, vix ita abigi potest, quin denuo redeat.

6. *Indicationes Curativæ* consistunt in fermentis depravatis rectificandis, sanguinis Dyscrasia emendanda, materia morbifica eradicanda, & in facultatibus Digestivis & Vitalibus roborandis: quæ omnia per stadia intermedia præstanda sunt.

Primò, eger hoc semper attendat quod utatur cibis Eupeptis: & sibi caveat de omnibus Salitis, Acidis, Muriaticis, & Saccharo imprægnatis; Cerevisia (quam bibit) sit benè cocta, & juncta *Antiscorbuticis* præcipuè præparationibus quibusdam *Calibeatis*; deindè priusquam humores purgationibus excitentur, exhibeantur *Absorbentia* ad acrimoniam corrigendam.

℞. *Croci Martis Bezoar, Miner. & Jovial. aa. ʒj. Ol. Cinnaam, Aurantior. aa. gut. ij. Misc. fiat Pulvis. Pro una dosi.*

Persistat in usu hujus (vel huic similis) per aliquot dies. Deindè si ventriculus feditatibus scateat, & vires permittant, propinetur *Emeticum*, & etiam catharticum, sed & hoc illud lenius esse debet, & prout postulat necessitas, repetendum est (præcipuè catharticum) adjunctis *Antiscorbuticis*: Inter quæ si peccet acidum, hæc sunt præcipua, viz. *Cochlearia, Anagallis Aqua-*

vica, Persicaria, Absynthium, Chelidon. Nasturt. Aquat. Rad. Raphan. Rustic. Petasid. Zedoar. Angelic. Bacca Juniperi, Cinnamom. Pyrola, &c. Sed *Salia Volatilia* è regno animali & *Spiritus*, ut *Lumbricorum Terrestrium, Viperarum, &c.* maxime sunt efficacia in Sanguine vivificando, & invigorando, quod nempe omnem hebetudinem, melancholiam, &c. amoveant: Exemplum.

℞. Spir. Absynth. Cochlear. aa. ℥ij. Sal. Volat. Viperar. ℥ss. Ol. Baccar. Juniper. Cinnamom. aa. ℥j. Misc. simul incorporando, dosis gut. 46. in *Aqua Angelica.*

Sed in Temperamento Sulphureo Salino, (ut ait *Villifius*) in quo putà sanguis attenuatus & depauperatus existit, *Beccabung. Fumaria, Epatica, Endivia, Scolopendria, Dens Leonis, Sedum minus, Lujula, Rad. Polypod. Petroselin. Cichor. Fœnicul. etiam Aurantia, Citra, Pruna Damascena, Limones: omnes spiritus acidi, ut Salis Sulphuris, Nitri, &c. Ens Venoris, sal. Chalibis; & omnia Terrena, & similia, speciatim si adfit Diarrhea, locum obtinent.*

℞. Succ. Beccabung. Scolopendr. aa. ℥iij. Aq. Lujula lib. j. Ent. Ven. ℥ij. Spir. Salis q. s. ad moderatam aciditatem, Syr. Fumar. ℥iij. Misc. dosis ℥iij. vel iv.

Si *Tartarea visciditas* in Sanguine hospitetur, *Salia fixa* vegetabilium hactenus designatorum multum valent (speciatim si adjungantur *Spiritibus Mineralibus* ut *Vitrioli, salis, &c.* vel *Tartaro Vitriolato*, quandoque etiam *Aromaticis*, ut *Oleis & Spiritibus Cariophyllor. Nucis Moschata, Fœniculi, Anisi, &c.*) discutunt etiam, incidunt, & attenuant *Macilaginem* illam ventriculi plicis & meatibus chyliferis impactam.

Sed & insuper conveniunt etiam *aquæ acidulæ & minerales*, serum è lacte caprino, & similia diluentia, si non sola, saltem pro vehiculis.

Quoad varia symptomata & affectus. *Scorbutum* concomitantia, sive ab ipso *Scorbuto* originem trahant, sive accidenti alicui existentiam sua debeant; *Sennerti* regula semper firma manet, viz. Talia adhibenda esse medicamina, qualia symptomata illa, & affectus illi pro propria cura postularent; semper tamen junctis *Antiscorbuticis.*

Quod ab *Cathartica* attinet, vide horum exempla in capite sequenti.

CAPUT XXIX.

De Affectu Hypochondriaco.

1. **E**st corporis & animi, *Ataxia*.

2. Signa sunt incerta, sæpè quidem appetitus latrans, ructus acidi, vomitus, sputatio copiosa, flatus tormina, dolores lumbrorum & Hypochondriorum respiratio difficilis, animus torpidus, & rebus suis numquam acquiescens.

3. *Causa* est acris, acida, & tenax pituita, in ventriculo, Glandulis salivalibus, pancreate, mesenterio, &c. undè succus nutritius nimium exacuatur, & spiritus animales torpidi, caliginosi, & inordinati existunt.

4. Hic morbus magis molestus est & tædium movens, quam periculosus: urina limpida & alvus constipata mala habentur *Signa*; urina spissa, nigra, sine febre; magis fausta prædicit.

5. *Cura* non multum differt à curatione *Scorbuti*; incipiendum est à præparativis, ut

R. Calybis præpar. Oculor. Canc. bezoar. Mineral. aa. ℥ij. Castor. ℥j. Ol. distil. Thymi gut. x. fiat pulvis pro quatuor vel quinque dosibus; intereà dum hoc usurpatur; injiciatur Enema unum aut alterum, si alvus pigra sit, sicut plerumque se habet; deindè semel vel bis per septimanam purgetur æger hoc, aut simili *Cathartico*.

1. *R.* Pilul. de Ammoniac. Quercetam. ℥ss. Extract. Hellebor. nigr. ℥j. Tartari Vitriolat. ℥ss. Ol. Succ. Majoran. aa. gut. ij. fiant Pilule pro duabus dosibus.

2. *R.* Pilul. Tartar. ℥j. Extract. Colocynth. ℥ss. Cast. Sal.

Volat. Viper. aa. gr. v. fiant pilulæ pro unica dosi. Vel

3. ʒ. Decoct. Sen. Gereonis ʒvj. Ent. Veneris ʒi.
Misc. pro una dosi, vel,

ʒ. Senna ʒiij. Epithym. Guaiac. Sassafr. Rad. Poly-
pod. Liquirit. Petroselin. aa. ʒij. Sem. Anisi, Fœnicul.
Baccar. Juniper. aa. ʒj. Summitat. absynt. Centaur.
aa. M. i. Limatur. Ferri prius preparati cum Sale Tar-
tari ʒvj. fiat Sacculus pro congiis ij. vel iij. Cerevisiæ.

Hujusmodi præscripta bis vel ter per septima-
nam exhibeantur, per integrum curationis stadium,
alvus enim semper solutior esse debet.

Si autem Venter sarcina impura gravetur &
adsit Vomendi conatus, Emerica, debitis interstiti-
is observatis, apprimè conducunt.

Quod ad præparantia & alterantia intermedia,
quæ in Therapeja Scorbuti pro Specificis tradidi-
mus, hic etiam pro iisdem habenda sunt, observato ta-
me ægrotantis temperamento, prout ibidem docuimus.
Tinctura Croci vel Vitriolum Martis, Salia Urinosa Ani-
malium, (vel Salia Volatilia Oleosa, ad cramben usque
nobis inculcata) & Ens Veneris, præcipua sunt, & quod-
vis aliud remediî genus, vel in hoc morbo, vel scorbuto
curando, longè antecedunt; nemini enim non notum
est quanta vi polleant in obstructionibus referendis, &
quam plurimos alios effectus egregii sanè nominis pro-
ducant, quos tamen hic recensere nec fas, nec
neceffe est.

CAPUT XXX.

De Rachitide.

1. **R**achitis inter juniores grassatur, hic in Anglia
vulgaris est & infantibus appropriatur, quos
plerumque invadit inter sextum ætatis mensem, &
annum secundum, vel secundum cum dimidio; &
nisi